

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

datum 29 februari 2016	ons kenmerk 7410-00/16-00512/CW/FvB/pm Uw kenmerk	contactpersoon Francien van Bohemen
onderwerp Europese hervorming auteursrecht	doorkiesnummer 070-3090540	e-mail bohemen@debibliotheken.nl

Geachte mevrouw Bussemaker,

Aanleiding voor deze brief is de [aankondiging van de Europese Commissie](#) op 9 dec. 2015 dat er een voorstel voor een Europese copyright reform aankomt. Op 22 januari jl. stuurde minister Koenders een [Fiche: Mededeling Naar een modern, meer Europees kader voor auteursrechten](#) naar de Tweede Kamercommissie voor Veiligheid & Justitie.

Het is op dit moment niet helder wanneer het voorstel van de Europese Commissie verwacht kan worden. We nemen nu de gelegenheid om u te betrekken.

We hebben ons standpunt en de wensen van openbare bibliotheken voor een auteursrechtenhervorming ook al onder de aandacht van de Europese Commissie en het Europees Parlement gebracht. Ook de Tweede Kamer zal zich buigen over het komende EC voorstel. Om die reden heeft de VOB op 11.2.16 een [brief](#) aan de commissie V&J van de Tweede Kamer gestuurd met ons standpunt en onze zorg.

Daar het ministerie van OCW mede de verantwoordelijkheid draagt voor openbare bibliotheken en u in het [debat om de bibliotheekwet](#) in mei 2014 heeft toegezegd zich in te spannen voor regelgeving in Europa voor e-boeken en leenrecht voor bibliotheken, informeren we u nu over de huidige situatie en onze zorg waar het gaat om een auteursrechtenhervorming.

Natuurlijk richten we ons niet alleen voor dit onderwerp tot u. Deze brief wordt in afschrift ook aan de minister van Justitie gestuurd daar het auteursrecht bij zijn departement berust.

Middels deze brief willen wij u het standpunt van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) kenbaar maken met betrekking tot de door de Europese Commissie aangekondigde modernisering van het auteursrecht. De VOB vindt dat veel van de voornemens van de Europese Commissie goede kansen bieden voor een modernisering van het auteursrecht. Op het terrein waarop openbare bibliotheken in het licht van de huidige technologie zich ontwikkelen, bieden de voorstellen echter geen soelaas.

Auteursrecht belemmert de wettelijke taken van de bibliotheken in het digitale domein

De VOB is van mening dat de Europese Commissie in haar plannen de kans heeft gemist om het auteursrecht zo aan te passen dat het voldoet aan de eisen die de moderne tijd stelt aan de openbare bibliotheek en daarmee aan de ontwikkelingsmogelijkheden van de Nederlanders. De openbare bibliotheek is er voor iedereen en biedt ontwikkelingskansen voor alle Nederlanders, ongeacht leeftijd, achtergrond en opleiding. De VOB is van mening dat in het gemoderniseerde auteursrecht een uitzondering moet komen die het mogelijk maakt voor bibliotheken om e-boeken uit te lenen. Dat houdt in dat een billijke vergoeding wordt betaald voor elke uitlening en dat zonder toestemming vooraf e-boeken in de collectie van de bibliotheek kunnen worden opgenomen. Dit is al het geval bij het uitlenen van papieren boeken, en dit zou ook van toepassing moeten worden op e-boeken. Echter, in de communicatie van de Europese Commissie van 9 december jl. wordt niet gesproken over het uitlenen van e-boeken door openbare bibliotheken.

Wettelijke taken van de bibliotheken

Openbare bibliotheken spelen een belangrijke rol¹ in de Nederlandse samenleving en hebben een grote maatschappelijke functie. Daarnaast zijn in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) de wettelijke taken van de openbare bibliotheken vastgelegd. Hierin is vastgelegd dat bibliotheken een goede toegang tot informatie moeten verschaffen, en daar hoort tegenwoordig ook een goede toegang tot digitale informatie en het uitlenen van e-boeken bij.

Tijdens het Tweede Kamerdebat van 15 mei 2014, waarin de bibliotheekwet (Wsob) besproken werd, heeft u aangegeven dat er afspraken gemaakt moeten worden over e-lending als blijkt dat bibliotheken en rechthebbenden samen geen goede overeenstemming kunnen bereiken. Momenteel is de situatie zo dat openbare bibliotheken bijna 25% van het aantal beschikbare e-boeken kunnen uitlenen aan de leden². Er is tot nu toe geen budgettaire belemmering waar het gaat om verwerven van e-boektitels. Uit de kwantitatieve gegevens blijkt dat de bibliotheek geen goede toegang tot e-boeken kan geven. Hierdoor kan niet aan de wettelijke taak in het digitale domein worden voldaan.

Onderhandelingen en gesprekken met uitgeverij voor de inkoop van e-content worden sinds de bibliotheekwet door de Koninklijke Bibliotheek (KB) gevoerd. Voor die tijd verrichtte de VOB de inkoop van e-content en e-boeken zelf. De bibliotheken brachten jaarlijks een substantieel bedrag bij elkaar waarvoor e-content werd verworven. Hierbij werd zowel door uitgeverij als bibliotheken ervaring opgedaan voor vergoedingsmodellen voor e-content en e-boeken. Nu is het centraal inkopen via de rijksbegroting geregeld. Dat inkoopproces heeft ertoe geleid dat er met een aantal uitgeverij heel goed samengewerkt wordt. Er zijn echter uitgeverij die hun e-boeken in het geheel niet via de bibliotheken beschikbaar willen stellen.

Jongeren bereiken en geletterdheid bevorderen

Bovendien is de bibliotheek een kweekvijver voor nieuwe lezers. In 2014 was 66% van de jongeren onder de 18 jaar lid van de bibliotheek, wat laat zien dat een groot deel van de jongeren door middel van de bibliotheek in aanraking komt met lezen. Door een intensieve samenwerking met het onderwijs in *de Bibliotheek op school* worden geletterdheid en leesvaardigheden bevorderd en aantrekkelijk gemaakt. Op deze manier worden de lezers van de toekomst gecreëerd. Dat gebeurt met fysieke bibliotheekdienstverlening maar ook met digitale diensten. Om de generatie jongeren van nu goed te kunnen bedienen op het gebied van lezen en toegang tot boeken, is het belangrijk dat bibliotheken e-content en e-boeken aan kunnen bieden.

¹ Kengetallen openbare bibliotheken: ca. 6 miljoen Nederlanders gebruikt de openbare bibliotheek regelmatig. Bijna 3,8 miljoen Nederlanders zijn lid. Ruim 2,2 miljoen van de leden zijn jonger dan 18 jaar. Dat is 66% van alle jongeren in Nederland.

² Bron CB: eind 2015 zijn er 42.456 e-boektitels beschikbaar in Nederland.
Bron KB: Het e-boekenplatform van Bibliotheek.nl bevat eind 2015 10.611 e-boektitels.

Huidige situatie kostbaar en inefficiënt

Momenteel moeten voor ieder uit te lenen e-boek aparte afspraken gemaakt worden met de rechthebbende(n) over de voorwaarden waaronder een e-boek uitgeleend mag worden. Al deze onderhandelingen zijn zeer kostbaar, jaarlijks weerkerend, en leiden er niet automatisch toe dat wat beschikbaar is, ook via de bibliotheek beschikbaar komt voor het Nederlandse publiek. De bibliotheek kan in het digitale domein door beperkingen in het auteursrecht haar wettelijke taak niet goed uitvoeren. Wanneer niet over ieder e-boek aparte onderhandelingen gevoerd hoeven te worden scheelt dit veel kosten. Uiteraard zijn bibliotheken van harte bereid een billijke vergoeding te betalen voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd werk.

E-boeken zonder belemmeringen

Om de maatschappelijke rol te blijven vervullen en de wettelijke taken uit te kunnen voeren, is het belangrijk dat de openbare bibliotheken mee kunnen gaan met de technologische ontwikkelingen. Het is daarom van groot belang dat openbare bibliotheken e-boeken kunnen uitlenen aan hun leden zonder belemmeringen. Wij zijn van mening dat Nederland zich in de Europese Unie hard moet maken om een uitzondering in de Europese wetgeving te krijgen voor het uitlenen van e-boeken door openbare bibliotheken.

Tijdens het Tweede Kamerdebat van 15 mei 2014 over de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen heeft u toegezegd dat u zich hard zult maken in Europa om e-boeken vrij te maken, in die zin dat er geen Europese belemmeringen meer zijn en er een uitzondering voor het uitlenen van e-boeken komt.

De Vereniging van Openbare Bibliotheken zou graag van u willen weten wat Nederland doet op Europees niveau om dit te bewerkstelligen.

In de bijlage van deze brief vindt u het position paper welke de VOB heeft opgesteld met betrekking tot het uitlenen van e-boeken.

We zijn van harte bereid tot nader overleg met u om te bezien wat er mogelijk is om leenrecht voor e-boeken te realiseren.

Met vriendelijke groet,

Cor Wijn
directeur a.i.

C.c.: Minister van Veiligheid en Justitie mr. G. A. van der Steur.

Bijlage: Position paper Het uitlenen van e-boeken door de openbare bibliotheek